

NORGES HØYESTERETT

Den 14. juni 2012 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Matningsdal, Stabel og Falkanger i

HR-2012-01234-U, (sak nr. 2012/1056), sivil sak, anke over kjennelse:

A

B

(advokat Ben Einar Grindhaug)

mot

X kommune

(Kommuneadvokaten i X
v/advokat Wenke H. Kyvik)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder krav om partsstatus i barnevernssak.
- (2) C og D er foreldre med felles foreldreansvar for E og F, begge født 24. juni 2005. Barna har i all hovedsak bodd sammen med C hos Cs foreldre.
- (3) Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker i Y traff 9. november 2011 vedtak om omsorgsovertakelse og felles plassering av barna i et godkjent fosterhjem, med en nærmere fastsatt samværsrett for begge foreldrene. Av premissene i avgjørelsen fremgår det at fylkesnemndslederen ville sette som betingelse at barna ble plassert i fosterhjem hos Cs foreldre, mens flertallet – det fagkyndige og det alminnelige medlemmet – ikke ville sette en slik betingelse.
- (4) Den 11. november 2011 innga C stevning til Z tingrett mot X kommune, med påstand om at omsorgsvedtaket ble opphevet. Samtidig begjærte han utsatt iverksettelse av vedtaket. Før begjæringen var blitt rettskraftig avgjort, ble vedtaket imidlertid iverksatt. C fremmet deretter krav om omgjøring av iverksettelsen. Kravet ble forkastet ved tingrettens kjennelse 6. januar 2012, som etter anke til Gulating lagmannsrett og Høyesterett ble rettskraftig ved Høyesteretts ankeutvalgs kjennelse 4. mai 2012.
- (5) Ved prosesskriv 6. mars 2012 til tingretten krevde Cs foreldre, A og B, å tre inn som parter i

saken, prinsipielt ved overprøvingen av vedtaket om omsorgsovertakelse, og subsidiært ved samværsfastsettelsen. Barnas foreldre sluttet seg til besteforeldrenes begjæring. Kommunen motsatte seg at besteforeldrene fikk partsstatus.

- (6) Z tingrett avgjorde spørsmålet om partsstatus ved kjennelse 18. april 2012. Kjennelsen har slik slutning:

"Begjæring fra A og B om å tre inn i saken tas ikke til følge."

- (7) A og B anket kjennelsen til Gulating lagmannsrett, som ved kjennelse 4. mai 2012 forkastet anken.

- (8) A og B har anket til Høyesterett for så vidt gjelder lagmannsrettens lovanvendelse og saksbehandling.

- (9) I anken over lovanvendelsen er det anført at når Høyesterett har åpnet for at den konkrete fosterhjems plasseringen er gjenstand for domstolsprøving, må fylkesnemndsvedtaket anses å rette seg mot fosterhjemmet i en slik grad at fosterforeldrene har sterk nok tilknytning til spørsmålet om fosterhjems plassering, jf. tvisteloven § 36-3 første ledd, jf. § 1-3 annet ledd. Lagmannsretten har derfor anvendt loven feil når den har kommet til at besteforeldrene ikke kan gis partsstatus ved behandlingen av spørsmålet om fosterhjems plassering.

- (10) I anken over saksbehandlingen er det anført at det ikke fremgår av lagmannsrettens kjennelse at det er foretatt en samlet vurdering av kravets aktualitet og besteforeldrenes tilknytning til saken, jf. tvisteloven § 1-3 annet ledd. Det er dermed uklart om loven er anvendt riktig, noe som er en saksbehandlingsfeil som må lede til opphevelse og ny behandling.

- (11) De ankende parter har nedlagt slik påstand:

"Gulating lagmannsretts kjennelse av 04.05.12 oppheves."

- (12) X kommune har i tilsvaret sluttet seg til lagmannsrettens lovanvendelse og saksbehandling, og anført at det at den konkrete fosterhjems plasseringen kan overprøves ved domstolene, ikke innebærer at de aktuelle fosterforeldrene har krav på partsstatus. Rettssikkerheten til barn og foreldre taler for at partsstatusen begrenses til disse. Kommunen slutter seg også til lagmannsrettens vurdering av spørsmålet om partsstatus i samværssaken. Det er nedlagt slik påstand:

"Anken forkastes."

- (13) Hovedforhandling for tingretten ble holdt 7.-9. mai 2012. Ved dom 21. mai 2012 ble fylkesnemndas vedtak stadfestet. Det er ikke opplyst om dommen er påanket.

- (14) Høyesteretts ankeutvalg skal bemerke:

- (15) Anken over lovanvendelsen reiser et generelt spørsmål om den eller de personer som fylkesnemnda har vurdert som fosterforeldre, har krav på å få partsstatus i en sak om omsorgsovertakelse.

- (16) Av avgjørelsen i Rt. 2011 side 377 følger det at domstolene kan prøve spørsmål om fosterhjems plassering hos "noen i barnets familie eller nære nettverk" – forutsatt at

fylkesnemnda har tatt stilling til et krav om slik plassering. I Rt. 2012 side 488 er dette presisert slik at dette bare gjelder avgjørelser som tar stilling til realiteten i et slikt krav.

- (17) De nevnte avgjørelsene fastslår bare hva som kan gjøres til gjenstand for domstolsprøving. De sier ikke noe om de aktuelle fosterforeldre kan kreve status som parter ved denne overprøvingen.
- (18) Etter barnevernloven § 7-24 kan fylkesnemndas vedtak bringes inn for tingretten etter reglene i tvisteloven kapittel 36. Det følger av tvisteloven § 36-3 første ledd at søksmål kan reises av "den vedtaket retter seg mot, eller av den som etter særskilt lovbestemmelse er gitt adgang til å reise sak". En særskilt lovbestemmelse som gir de ankende parter søksmålsrett, foreligger ikke, og utvalget kan ikke se at det forhold at fylkesnemnda har vurdert de ankende parter som fosterforeldre, innebærer at vedtaket er rettet mot dem.
- (19) De ankende parter kunne altså ikke ha tatt ut søksmål, og de kan derfor ikke gis status som parter.
- (20) Utvalget finner det videre klart at lagmannsretten ikke har begått noen saksbehandlingsfeil ved at den ikke har foretatt en samlet drøftelse av kriteriene i tvisteloven § 1-3 annet ledd. Tvisteloven § 36-3 første ledd angir snevrere rammer for søksmålskompetansen – og derved retten til partsstatus – enn § 1-3 annet ledd. Lagmannsrettens avgjørelse er korrekt basert på § 36-3, og begrunnelsen for at de ankende parter ikke har partsstatus, er klart tilstrekkelig.
- (21) Anken har etter dette ikke ført frem.
- (22) Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING :

Anken forkastes.

Ingse Stabel
(sign.)

Magnus Matningsdal
(sign.)

Aage Thor Falkanger
(sign.)

Riktig utskrift: